

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ**

ФАКУЛЬТЕТ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Кафедра охорони праці та навколишнього середовища

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять і самостійних робіт
з дисципліни
«ЕКСПЕРТИЗА З ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Харків 2025

Методичні вказівки розглянуто і рекомендовано до друку на засіданні кафедри охорони праці та навколишнього середовища 23 травня 2025 р., протокол № 9.

Наведено завдання до практичних занять, методичні вказівки та довідкові дані до їх виконання. Ці завдання призначено для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності І4 «Охорона праці».

Укладач

старш. викл. Н. В. Козодой

Рецензент

проф. Ю. В. Буц

ЗМІСТ

Загальні вказівки.....	4
Тема 1. Проєктна документація на будівництво.....	5
1.1 Складові проєктної документації для будівництва об'єктів.....	5
1.2 Узгодження, експертиза та затвердження проєктної документації на будівництво.....	8
Завдання 1.....	9
Тема 2. Об'єкти підвищеної небезпеки.....	11
2.1 Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки.....	11
2.2 Декларація безпеки.....	12
Завдання 2.....	14
Тема 3. Роботи з підвищеною небезпекою.....	15
3.1 Порядок видавання дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.....	15
3.2 Декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці.....	17
Завдання 3.....	18
Список літератури.....	20
Додаток А Форма експертного звіту щодо розгляду проєктної документації на будівництво.....	21
Додаток Б Дозвіл на виконання будівельних робіт.....	23
Додаток В Нормативи порогових мас деяких індивідуальних небезпечних речовин.....	25
Додаток Г Форма ОПН-1.....	27
Додаток Д Декларація відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці.....	30
Додаток Е Заява на одержання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки.....	32
Додаток Ж Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки.....	34

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Дисципліна «Експертиза з охорони праці» є нормативною відповідно до освітньо-професійної програми «Безпека та охорона праці на залізничному транспорті» підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності І4 «Охорона праці» першого (бакалаврського) рівня.

У результаті виконання завдань, які винесені на практичні заняття, здобувачі повинні знати:

- склад та порядок розроблення проєктної документації;
- нормативні документи з питань експертизи проєктів;
- порядок проведення систематичного експертного діагностування обладнання підвищеної небезпеки;
- завдання експертизи виробничих процесів та обладнання;
- порядок проведення систематичного експертного діагностування обладнання підвищеної небезпеки;
- порядок отримання дозволів на виконання робіт та експлуатацію обладнання підвищеної небезпеки.

Здобувачі повинні навчитися:

- ідентифікувати потенційну небезпеку;
- проводити моніторинг підприємств для виявлення робіт з підвищеною небезпекою;
- визначати роботи з підвищеною небезпекою;
- проводити попередню експертизу (перевірку) проєктної документації;
- проводити авторський нагляд за дотриманням проєктних рішень з боку проєктних організацій.

Практичні заняття дають змогу здобувачам поглиблювати свої знання та закріплювати матеріал, який розглядається на лекційних заняттях.

Тема 1. ПРОЄКТНА ДОКУМЕНТАЦІЯ НА БУДІВНИЦТВО

1.1 Складові проєктної документації для будівництва об'єктів

Проєктна документація на будівництво об'єктів розробляється у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері містобудування, з урахуванням вимог містобудівної документації та вихідних даних і дотриманням вимог законодавства, будівельних норм, державних стандартів і правил та затверджується замовником.

Для забезпечення проєктування об'єкта будівництва замовник повинен надати генпроєктувальнику (проєктувальнику) вихідні дані.

Основними складовими вихідних даних є:

- містобудівні умови і обмеження забудови земельної ділянки;
- технічні умови;
- завдання на проєктування.

Містобудівні умови та обмеження надаються відповідними уповноваженими органами містобудування та архітектури на підставі містобудівної документації на місцевому рівні на безоплатній основі за заявою замовника (із зазначенням кадастрового номера земельної ділянки).

Технічні умови – це комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, які мають відповідати його розрахунковим параметрам щодо водопостачання (з урахуванням потреб забезпечення пожежогасіння), тепло-, електро- і газопостачання, водовідведення, зовнішнього освітлення, відведення зливових вод та телекомунікації.

Завдання на проєктування складається з урахуванням технічних умов, містобудівних умов та обмежень (вимоги нормативів з питань створення умов для безперешкодного доступу для осіб з інвалідністю та інших

маломобільних груп населення зазначаються в завданні окремим пунктом), визначає обґрунтовані вимоги замовника до планувальних, архітектурних, інженерних і технологічних рішень об'єкта будівництва, його основних параметрів, вартості та організації його будівництва, і затверджується замовником за погодженням із генпроектувальником (проектувальником).

У завданні на проектування вказується назва об'єкта будівництва, що відображає вид будівництва та його місце розташування та не змінюється на всіх стадіях проектування.

Стадії проектування

Кількість стадій проектування встановлюються на підставі класу наслідків (відповідальності) об'єкта, який визначають генпроектувальник (проектувальник) і замовник [2].

З 1 грудня 2019 р. набрав чинності стандарт ДСТУ 8855:2019 «Визначення класу наслідків (відповідальності)» [2].

Клас наслідків (відповідальності) будівель і споруд (далі – клас наслідків) – це характеристика рівня можливої небезпеки для здоров'я і життя людей, які постійно або періодично перебуватимуть на об'єкті або які знаходитимуться зовні такого об'єкта, матеріальних збитків чи соціальних втрат, пов'язаних із припиненням експлуатації або з втратою цілісності об'єкта [2].

Усі об'єкти поділяються за такими класами наслідків (відповідальності):

- незначні наслідки – СС1;
- середні наслідки – СС2;
- значні наслідки – СС3 [2].

І Для об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів з незначними наслідками (СС1), а також комплексів (будов), до яких входять лише об'єкти з незначними наслідками (СС1), проектування може здійснюватися [2]:

в одну стадію

- робочий проєкт.

II Для об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів із середніми наслідками (СС2), а також комплексів (будов), до складу яких входить хоча б один об'єкт, що за класом наслідків (відповідальності) належить до об'єктів із середніми наслідками (СС2), за рішенням замовника проектування може здійснюватися у дві або три стадії [2]:

при двостадійному проектуванні:

- стадія проєкт;
- стадія робоча документація;

при тристадійному проектуванні:

- стадія ескіз проєкту (за відповідним обґрунтованим рішенням замовника) – для об'єктів невиробничого призначення;
- стадія техніко-економічний розрахунок – для об'єктів виробничого призначення та лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури;
- стадія проєкт;
- стадія робоча документація.

III Для об'єктів, що за класом наслідків (відповідальності) належать до об'єктів зі значними наслідками (СС3), а також комплексів (будов), до складу яких входить хоча б один об'єкт, що за класом наслідків (відповідальності) належить до об'єктів із значними наслідками (СС3), проектування виконується в три стадії [2]:

- стадія ескіз проєкту або техніко-економічний розрахунок (за рішенням замовника) – для об'єктів невиробничого призначення;
- стадія техніко-економічний розрахунок – для об'єктів виробничого призначення та лінійних об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури;
- стадія проєкт;
- стадія робоча документація.

1.2 Узгодження, експертиза та затвердження проєктної документації на будівництво

Окремі розділи або частини проєктної документації розробляють під керівництвом відповідальних виконавців, які мають кваліфікаційний сертифікат.

Окремі розділи або частини проєктної документації підписують виконавці, які мають кваліфікаційний сертифікат, які є безпосередніми розробниками цих розділів або частин проєктної документації.

У разі прийняття рішення щодо корегування проєктної документації проєктною організацією, яка не є її розробником, скорегована проєктна документація підлягає погодженню з проєктувальником – розробником проєкту, крім випадку передання відповідно до законодавства авторських майнових прав іншій особі.

Перед схваленням та затвердженням проєктів будівництва у випадках визначених законодавством проводиться експертиза проєктів будівництва та/або державна експертиза інвестиційного проєкту, складовою якого є проєкт будівництва.

Перед затвердженням проєктів будівництва у випадках, передбачених законодавством, здійснюють оцінку впливу на довкілля.

Детальний механізм затвердження проєктів будівництва визначений у «Порядку затвердження проєктів будівництва і проведення їх експертизи» [4].

Експертиза проєктів будівництва

Завершальним етапом розроблення проєктів будівництва є експертиза. Метою проведення експертизи проєктів будівництва є визначення якості проєктних рішень шляхом виявлення відхилень від вимог до міцності, надійності та довговічності будинків і споруд, їх експлуатаційної безпеки та інженерного забезпечення, у тому числі щодо

додержання нормативів з питань створення безперешкодного життєвого середовища для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, санітарного і епідеміологічного благополуччя населення, охорони праці, екології, пожежної, техногенної, ядерної та радіаційної безпеки, енергозбереження, кошторисної частини проєкту будівництва [4].

Експертизу проводять експертні організації, що відповідають визначеним Мінінфраструктури критеріям і відомості про які внесені до переліку експертних організацій [4].

Державний нагляд і контроль у сфері діяльності, пов'язаної з об'єктами підвищеної небезпеки, здійснюють уповноважені законами органи влади, в тому числі й спеціально уповноважені центральні органи виконавчої влади та їхні відповідні територіальні органи, до відання яких відповідно до закону віднесені питання:

- охорони праці;
- забезпечення екологічної безпеки та охорони навколишнього природного середовища;
- захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
- пожежної безпеки;
- санітарно-епідемічної безпеки;
- містобудування.

Завдання 1

I Ознайомитися з «ДБН А.2.2-3-2014 Склад та зміст проєктної документації на будівництво» та «ДСТУ 8855: 2019 Будівлі та споруди. Визначення класу наслідків (відповідальності)».

II Для об'єкта будівництва виробничого призначення відповідно до варіанта завдання (таблиця 1) розробити:

- 1 Аналіз об'єкта будівництва.
- 2 Визначення класу наслідків (відповідальності) об'єкта будівництва (додаток А).
- 3 Відповідно до класу наслідків (відповідальності) визнати кількість стадій та вид будівництва: одностадійний (двостадійний, тристадійний) проєкт будівництва (додаток А).
- 4 Скласти орієнтовний перелік документів, що надаються для отримання дозволу на будівництво. Узгодження, експертиза та затвердження проєктної документації на будівництво (Додаток Б).

Таблиця 1.1 – Вихідні дані

Варіант	Найменування та юридична адреса суб'єкта господарської діяльності	Номер об'єкта підвищеної небезпеки	Клас підвищеної небезпеки	Найменування об'єкта підвищеної небезпеки
1	АТ «Дарницький ЗЗБК», вул. Бориспільська, 11, м. Київ, 02099	1	2	Виробництво бетонних розчинів
2	ТзОВ «Енсол Трейд», Волинська обл., м. Ковель, вул. Залізнична, 5	1	2	Автомобільний заправний пункт
3	ПрАТ «Украгро НПК», Черкаська обл., м. Жашків, вул. Промислова, 1	1	2	Склад мінеральних добрив
4	Товариство з обмеженою відповідальністю «ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФОМТЕК» 52400, Дніпропетровська обл., Солонянський р-н, смт Солоне, вул. Чукмарьова, буд. 51 А	1	2	Цех з виготовлення еластичного пінополіуретану
5	Державне промислове підприємство «Кривбаспром водопостачання», 50007, Дніпропетровська обл., м. Кривий Ріг, пр. Миру, 15 а	3	2	Дзержинська насосна станція питного водопостачання
6	ПП «АЛЬФА-ПРОЕКТ», вулиця Кловський узвіз, 4, місто Київ, 01021	1	2	Резервуарний парк нафтопродуктів
7	ТОВ «АВТОГАЗТРЕЙД», Київська обл., Яготинський р-н, м. Яготин, вул. Незалежності, 82-А, кв. 59	4	2	Автомобільний газозаправний пункт

Тема 2. ОБ'ЄКТИ ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

2.1 Ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки

Згідно з Законом України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» [6], об'єкт, на якому можуть використовуватися або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються небезпечні речовини, біологічні препарати, а також інші об'єкти, що за певних обставин можуть створити реальну загрозу виникнення аварії, є потенційно небезпечними об'єктами (ПНО).

Для визначення серед ПНО об'єктів підвищеної небезпеки (ОПН) проводять ідентифікацію. Порядок ідентифікації, форма та зміст оповіщення про її результати визначаються Постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 р. № 1030 «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки» [7].

Починаючи з 07 жовтня 2023 р. ідентифікація об'єктів підвищеної небезпеки проводиться виключно через Державний електронний реєстр об'єктів підвищеної небезпеки [7].

Суб'єкт господарської діяльності ідентифікує об'єкти підвищеної небезпеки відповідно до кількості порогової маси небезпечних речовин. Нормативи порогової маси небезпечних речовин встановлюються Кабінетом Міністрів України [7].

Порядок ідентифікації, форма та зміст оповіщення про її результати визначаються Кабінетом Міністрів України. На основі ідентифікаційних даних Кабінет Міністрів України затверджує класифікацію об'єктів підвищеної небезпеки і порядок їхнього обліку.

Категорії та групи небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки визначені Нормативами порогових мас небезпечних речовин для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки, затвердженими

Постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 р. № 1030 «Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки» [7].

Для ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки до небезпечних речовин за їхніми властивостями відносяться такі категорії речовин [7]:

- 1 горючі (займисті) гази;
- 2 горючі рідини;
- 3 горючі рідини, перегріті під тиском;
- 4 вибухові речовини;
- 5 речовини-окисники;
- 6 високотоксичні та токсичні речовини;
- 7 речовини, які становлять небезпеку для довкілля (високотоксичні для водних організмів).

Згідно з Порядком ідентифікації та обліку об'єктів підвищеної небезпеки [7], у разі, коли небезпечна речовина може бути віднесена одночасно до кількох категорій небезпечних речовин, використовують значення речовини у тій категорії, в якій її порогова маса найменша.

2.2 Декларація безпеки

Суб'єкт господарської діяльності готує і подає до місцевих органів виконавчої влади декларацію безпеки об'єкта підвищеної небезпеки.

Суб'єкт господарської діяльності несе відповідальність за достовірність даних, наведених у декларації безпеки.

Порядок розроблення декларації безпеки, її зміст, методика визначення ризиків та їхні прийнятні рівні встановлюються Кабінетом Міністрів України.

Подання декларації безпеки або іншої звітної документації не звільняє суб'єктів господарської діяльності від державного нагляду і контролю за їхньою діяльністю.

Вимоги до подання декларації безпеки поширюються на підприємства, установи, організації, які планують експлуатувати хоча б один об'єкт підвищеної небезпеки.

Порядок надання дозволу на експлуатацію об'єктів підвищеної небезпеки

Суб'єкт господарської діяльності, а також підприємства, установи, організації, що мають намір розпочати експлуатацію об'єктів підвищеної небезпеки, надсилають до відповідних обласної, Київської міської державної адміністрації, виконавчих органів селищної або міської рад заяву на отримання дозволу на експлуатацію об'єкта підвищеної небезпеки, до якої додаються:

- декларація безпеки;
- договір обов'язкового страхування відповідальності за шкоду, яка може бути заподіяна аваріями на об'єктах підвищеної небезпеки;
- план локалізації та ліквідації аварій на об'єкті підвищеної небезпеки;
- копія дозволу на будівництво і/або реконструкцію об'єкта підвищеної небезпеки;
- висновки передбачених законом державних та, в разі наявності, громадських експертиз;
- копія рішення відповідної ради про надання згоди на розміщення об'єкта підвищеної небезпеки на території села, селища, міста – у разі, коли місцезнаходженням об'єкта є така територія [7].

Відповідна державна адміністрація, виконавчі органи селищної або міської рад у строк не більше місяця з дати отримання заяви розглядають її, погоджують у порядку, що визначається Кабінетом Міністрів України, з відповідними територіальними органами спеціально уповноважених центральних органів виконавчої влади і надсилають суб'єкту господарської діяльності письмовий дозвіл на експлуатацію об'єкта підвищеної небезпеки

або обґрунтовану відмову з переліком додаткових заходів, які він повинен виконати для отримання дозволу [7].

Завдання 2

I Ознайомитися з «Методикою ідентифікація потенційно небезпечних об'єктів» та «Методикою визначення ризиків та їх прийнятних рівнів для декларування безпеки об'єктів підвищеної небезпеки».

II Визначити та проаналізувати об'єкт підвищеної небезпеки, який розташований на території об'єкта будівництва (таблиця 2.1.).

Для визначення порогових мас деяких індивідуальних небезпечних речовин скористатися додатком В.

III Скласти ідентифікацію об'єкта підвищеної небезпеки та декларацію безпеки об'єкта підвищеної небезпеки відповідно до Закону України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р. № 2245-III [6].

Результати ідентифікації та облік об'єктів підвищеної небезпеки вносяться до Форми ОПН-1 (Додаток Г).

Таблиця 2.1 – Вихідні дані

Варіант	Найменування та юридична адреса суб'єкта господарської діяльності	Найменування небезпечної речовини	Маса (індивідуальної) небезпечної речовини, т	Клас підвищеної небезпеки	Найменування об'єкта підвищеної небезпеки
1	2	3	4	5	6
1	АТ «Дарницький ЗЗБК», вул. Бориспільська, 11, м. Київ, 02099	Речовини-окисники	50	2	Виробництво бетонних розчинів
2	ТЗОВ «Енсол Трейд», Волинська обл., м. Ковель, вул. Залізнична, 5	Горючі рідини	5000	2	Автомобільний заправний пункт
3	ПрАТ «Укragenro НПК» Черкаська обл., м. Жашків, вул. Промислова, 1	Амонію нітрат (добрива)	1250	2	Склад мінеральних добрив

Продовження таблиці 2.1

1	2	3	4	5	6
4	Товариство з обмеженою відповідальністю «ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФОМТЕК» 52400, Дніпропетровська обл., Солонянський р-н, смт Солоне, вул. Чукмарьова, буд. 51 А	Токсичні речовини	50	2	Цех з виготовлення еластичного пінополіуретану
5	Державне промислове підприємство «Кривбаспром водопостачання» 50007, Дніпропетровська обл. м. Кривий Ріг, пр. Миру, 15 а	Хлоро-водень (зріджений газ)	25	2	Дзержинська насосна станція питного водопостачання
6	ПП «АЛЬФА-ПРОЕКТ», вулиця Кловський узвіз, 4, м. Київ, 01021	Горючі рідини	5000	2	Резервуарний парк нафтопродуктів
7	ТОВ «АВТОГАЗТРЕЙД» Київська обл., Яготинський р-н, м. Яготин, вул. Незалежності, 82-А, кв. 59	Горючі рідини	5000	2	Автомобільний газозаправний пункт

Тема 3. РОБОТА ПІДВИЩЕНОЇ НЕБЕЗПЕКИ

3.1 Порядок видавання дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки

Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки видається територіальним органом Держпраці за місцем державної реєстрації юридичної особи або фізичної особи – підприємця [9].

Для одержання дозволу роботодавець, виробник або постачальник подає особисто, через уповноважену ним особу або надсилає поштою до територіального органу Держпраці чи адміністратора центру надання адміністративних послуг у паперовій формі або в електронній формі через

Єдиний державний веб-портал електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держпраці, заяву, до якої додає:

- на виконання робіт підвищеної небезпеки – висновок експертизи щодо стану охорони праці та безпеки промислового виробництва суб'єкта господарювання під час виконання робіт підвищеної небезпеки;

- експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки – висновок експертизи щодо стану охорони праці та безпеки промислового виробництва суб'єкта господарювання під час експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки;

- застосування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки – висновок експертизи щодо відповідності машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки [9].

Строк видавання (продовження строку дії) дозволу або повідомлення роботодавця, виробника або постачальника про відмову у його видачі (продовженні строку дії) становить десять робочих днів з дня отримання документів.

Дія дозволу поширюється на всю територію України.

Роботодавець, який отримав дозвіл і має намір виконувати роботи підвищеної небезпеки та/або експлуатувати (застосовувати) машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки (у тому числі відокремленим підрозділом), повинен письмово повідомити про це територіальний орган Держпраці за місцем виконання таких робіт та/або експлуатації (застосування) таких машин, механізмів, устаткування не пізніше ніж за десять робочих днів до початку їх виконання та/або експлуатації (застосування) з наданням копії дозволу [9].

Строк дії дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки або на експлуатацію машин, механізмів та устаткування підвищеної небезпеки становить п'ять років.

Строк дії дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки та на експлуатацію машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки продовжується територіальним органом Держпраці.

3.2 Декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці

Виконання робіт підвищеної небезпеки, експлуатація (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, переліку машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2021 р. № 77 [8], здійснюються на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці.

Декларація подається роботодавцем не пізніше ніж за п'ять робочих днів до початку виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатації машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки.

Документи повертаються протягом п'яти робочих днів без розгляду у разі незаповнення полів, зазначення робіт підвищеної небезпеки та машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, які не відповідають вимогам, встановленим цим Порядком, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 3 лютого 2021 р. № 77 [8].

Декларація подається роботодавцем або уповноваженою ним особою, надсилається поштою до адміністратора центру надання адміністративних послуг у паперовій формі або в електронній формі через Єдиний державний веб-портал електронних послуг, у тому числі через інтегровану з ним інформаційну систему Держпраці [8].

Територіальний орган Держпраці здійснює реєстрацію декларацій на безоплатній основі протягом п'яти робочих днів з дня їх отримання.

Відмова в реєстрації декларації не допускається.

У разі зміни відомостей або виявлення суб'єктом господарювання помилки в поданій декларації суб'єкт господарювання в порядку, встановленому цим пунктом для подання декларації, подає оновлену декларацію протягом семи робочих днів з дня настання таких змін або з дня подання декларації в разі виявлення помилки [8].

Завдання 3

I Ознайомитися з Переліком видів робіт підвищеної небезпеки, які виконуються на підставі дозволу та видів робіт підвищеної небезпеки, які виконуються на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці.

II Зробити аналіз робіт підвищеної небезпеки відповідно до таблиці 3.1 (за варіантом).

III Заповнити:

- декларацію відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці для робіт підвищеної небезпеки, які виконуються на підставі декларації (додаток Д).

- заяву на одержання дозволу та дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки, які виконуються на підставі дозволу (додатки Е та Ж).

Таблиця 3.1 – Вихідні дані

Варіант	Найменування та юридична адреса суб'єкта господарської діяльності	Роботи підвищеної небезпеки, які виконуються на підставі дозволу	Роботи підвищеної небезпеки, які виконуються на підставі декларації відповідності матеріально-технічної бази
1	2	3	4
1	АТ «Дарницький ЗЗБК», вул. Бориспільська, 11, м. Київ, 02099	Вантажно-розвантажувальні роботи за допомогою машин і механізмів	Роботи, що виконуються на висоті понад 1,3 м

Продовження таблиці 3.1

1	2	3	4
2	ТзОВ «Енсол Трейд», Волинська обл., м. Ковель, вул. Залізнична, 5	Роботи у вибухопожежонебезпечних та/або пожежонебезпечних зонах	Роботи, що виконуються на висоті понад 1,3 м
3	ПрАТ «Украгро НПК», Черкаська обл., м. Жашків, вул. Промислова, 1	Вантажно-розвантажувальні роботи за допомогою машин і механізмів	Зварювальні, газополум'яні, а також наплавочні і паяльні роботи, що виконуються із застосуванням відкритого полум'я
4	Товариство з обмеженою відповідальністю «ВИРОБНИЧЕ ПІДПРИЄМСТВО «ФОМТЕК», 52400, Дніпропетровська обл., Солонянський р-н, смт Солоне, вул. Чукмарьова, буд. 51 А	Виготовлення виробів та деталей із пластмас, гуми на пресах, вулканізаторах, виливних та черв'ячних машинах, таблетмашинах, каландрах та вальцях	Нанесення лакофарбових покрить, ґрунток та шпаклівок на основі нітрофарб, полімерних композицій (поліхлорвінілових, епоксидних тощо)
5	Державне промислове підприємство «Кривбаспром водопостачання», 50007, Дніпропетровська обл. м. Кривий Ріг, пр. Миру, 15 а	Монтаж, демонтаж, налагодження, ремонт, технічне обслуговування, реконструкція машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки	Монтаж, демонтаж, експлуатація, ремонт і переміщення насосних і землесосних установок, драг і земснарядів
6	ПП «АЛЬФА-ПРОЕКТ», вулиця Кловський узвіз, 4, м. Київ, 01021	Роботи у вибухопожежонебезпечних та/або пожежонебезпечних зонах	Роботи, що виконуються на висоті понад 1,3 м
7	ТОВ «АВТОГАЗТРЕЙД», Київська обл., Яготинський р-н, м. Яготин, вул. Незалежності, 82-А, кв. 59	Роботи у вибухопожежонебезпечних та/або пожежонебезпечних зонах	Роботи, що виконуються на висоті понад 1,3 м

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1 ДБН А.2.2-3-2014. Склад та зміст проектної документації на будівництво. [На заміну ДБН А.2.2-3-2012; чинний від 2014-10-01]. Київ: Мінрегіон України, 2014. 37 с.

2 ДСТУ 8855:2019. Будівлі та споруди. Визначення класу наслідків (відповідальності). URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=83254.

3 Охорона праці на залізничному транспорті : навч. посіб. / Д. С. Козодой, О. В. Костиркін, С. О. Кисельова, Н. В. Козодой. Харків: УкрДУЗТ, 2020. 124 с.

4 Порядок затвердження проектів будівництва і проведення їх експертизи: Постанова Кабінету Міністрів України від 11.05.2011 р. № 560. (З останніми змінами, внесеними Постановою від 29.12.2023 р. № 1415). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/560-2011-%D0%BF#Text> .

5 Про оцінку впливу на довкілля: Закон України від 10.10.2024 р. № 4017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2059-19#Text> .

6 Про об'єкти підвищеної небезпеки: Закон України від 18.01.2001 р. № 2245-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2245-14#Text> .

7 Деякі питання ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 13.09.2022 р. № 1030. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/deiaki-pytannia-identyfikatsii-objektiv-1030> .

8 Про затвердження переліку машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 3.02.2021 р. № 77. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/77-2021-%D0%BF#Text> .

9 Про затвердження Порядку видачі дозволів на виконання робіт підвищеної небезпеки та експлуатацію (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 р. № 1107. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1107-2011-%D0%BF#Text> .

ДОДАТОК А

Форма експертного звіту щодо розгляду проєктної документації на будівництво

ЗАТВЕРДЖУЮ

(Керівник експертної організації)

М.П. (підпис) (П.І.Б)

_____ 20 _____

місто _____

№ _____

ЕКСПЕРТНИЙ ЗВІТ

щодо розгляду проєктної документації на будівництво

за _____

(стадія проєктування)

(назва проєкту будівництва)

Класи наслідків (відповідальності) об'єктів _____

Замовник _____

(назва організації)

Генеральний проєктувальник _____

(назва організації)

За результатами розгляду проєктної документації встановлено, що зазначена документація розроблена відповідно до вихідних даних на проєктування з дотриманням вимог до (міцності, надійності та довговічності об'єкта будівництва, його експлуатаційної безпеки, у тому числі вимог доступності для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення, та інженерного забезпечення; кошторисної частини проєктної документації на будівництво; санітарного і епідеміологічного благополуччя населення; охорони праці; екології; пожежної безпеки; техногенної безпеки; ядерної та радіаційної безпеки; енергозбереження) і може бути затверджена (схвалена) в установленому порядку з такими техніко-економічними (технічними) показниками:

Показник	Од. виміру	Кількість

Обов'язковий додаток до експертного звіту на ____ аркушах.

Головний експерт проекту _____

(підпис)

(П.І.Б.)

М.П. (серія та номер кваліфікаційного сертифіката)

Відповідальні експерти _____

(підпис)

(П.І.Б.)

М.П. (серія та номер кваліфікаційного сертифіката)

Експерти (фахівці) _____

(підпис)

(П.І.Б.)

ДОДАТОК Б
Дозвіл на виконання будівельних робіт

(найменування органу, який видає дозвіл)

ДОЗВІЛ
на виконання будівельних робіт

від _____ 20 _____

№ _____

Цей дозвіл надано:
замовнику

(прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи, номер облікової картки платника ,

місце проживання або найменування юридичної особи, її місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ)

генеральному підряднику (підряднику)

(найменування, місцезнаходження генерального підрядника (підрядника), код згідно з ЄДРПОУ,

номер телефону, серія та номер ліцензії) (необхідне зазначити)

(найменування об'єкта будівництва)

місце розташування об'єкта будівництва

_____,
дата і номер наказу про присвоєння адреси об'єкта будівництва, найменування органу, який його прийняв

(зазначається у разі, коли замовник отримав містобудівні умови та обмеження під час реалізації

експериментального проєкту з присвоєнням адресу об'єктам будівництва та об'єктам нерухомого майна)

вид будівництва

(нове будівництво, реконструкція,

_____,
реставрація, капітальний ремонт)

код об'єкта

(згідно з Державним класифікатором будівель та споруд ДК 018-2000)

Проектна документація розроблена

(найменування, місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ проєктувальника)

під керівництвом

(прізвище, ім'я та по батькові головного архітектора (інженера))

проєкту, серія і номер його кваліфікаційного сертифіката)

та затверджена замовником

(дата затвердження (для фізичних осіб) чи прізвище, ім'я, по батькові та посада особи,

_____ яка затвердила проєкт,

дата затвердження або назва, номер та дата видавання розпорядчого документа (для юридичних осіб))

клас наслідків (відповідальності)

Експертиза проєкту будівництва проведена

(найменування експертної організації, код згідно з ЄДРПОУ, прізвище, ім'я та по батькові відповідального експерта, серія і номер кваліфікаційного сертифіката у разі будівництва за проєктом)

Авторський нагляд здійснює

(прізвище, ім'я та по батькові особи, номер та дата видавання документа, що підтверджує повноваження особи на здійснення авторського нагляду, найменування посади)

Технічний нагляд здійснює

(прізвище, ім'я та по батькові особи, серія і номер її кваліфікаційного сертифіката)

Відповідальним виконавцем робіт є

(прізвище, ім'я та по батькові особи, номер та дата видавання документа, що підтверджує повноваження особи на виконання робіт, найменування посади)

(найменування посади
відповідальної особи органу)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

ДОДАТОК В

Нормативи порогових мас деяких індивідуальних небезпечних речовин

Найменування індивідуальної небезпечної речовини	Порогова маса, т		Категорії та групи, до яких може бути віднесена речовина	
	1 клас	2 клас	категорія	група
1	2	3	4	5
Алкіли свинцю	50	5	2, 3, 7, 9	1, 2, 3
Аміак	500	50	1, 8	1, 3
Амонію нітрат*	2500	350	5	1
Амонію нітрат (добрива)**	5000	1250	5	1
Арсенатний ангідрид, арсенатна кислота та/або її солі	2	1	7, 8, 9	3
Арсенітний ангідрид, арсенітна кислота та/або її солі	0,1		7, 8, 9	3
Арсеновмісний водень (арсін)	1	0,2	1, 7, 9	1, 2, 3
Ацетилен	50	5	1	1, 2
Берилій та його сполуки у перерахунку на берилій	0,01		3, 7	2, 3
Бром	50	20	6, 8, 9	1, 2, 3
Водень	50	5	1	1, 2
Вугільної кислоти дихлорангідрид (фосген)	0,75	0,3	8	3
Етилену оксид	50	5	1, 5, 8	1, 2
Кисень	2000	200	6	1, 2
Метанол	5000	500	2, 3, 9	1, 2, 3
Метилізоціанат	0,15		2, 3, 7	1, 2, 3
4,4-метилен-біс(2-хлоранілін) та/або солі в порошкоподібному стані	0,01		3, 7, 9	1, 2, 3
Нікелеві сполуки (дрібнодисперсний порошок), монооксид нікелю, діоксид нікелю, триоксид нікелю, сульфід нікелю (II), сульфід нікелю (III)	1		7	3
Поліхлоридні дибензофурани та поліхлоридні дибензодіоксини	0,001		7, 9	3
(включаючи ТХДД), розраховані із застосуванням коефіцієнта токсичного еквіваленту ТХДД***				
Пропілену оксид	50	5	2, 3, 8	1, 2
Сірки діоксид	250	25	1	1, 2
Сірки триоксид	75	7,5	8	3
Сірководень	50	5	1, 8	1, 2
Толуїдиндізоціанат	100	10	3, 7	1, 2, 3
Формальдегід (концентрація понад 90 відсотків)	50	5	1, 8, 9	1, 2, 3
Фосфористий водень (фосфін)	1	0,2	7, 9	3
Хлор	25	10	6, 8	1, 2
Хлороводень (зріджений газ)	250	25	8, 9	3

Продовження додатку В

1	2	3	4	5
Канцерогени: 4-амінобіфеніл та/або його солі, бензидин та/або його солі, бі(хлорметилловий) ефір, хлорметилметилловий ефір, диметилкарбамілхлорид, диметилнітрозомін, гексаметилфосфористий триамід, 2-нафтиламін та/або його солі, 1,3-пропансултон-4-нітродифеніл	0,001		7, 9	3

Додаток 2
до нормативів
(у редакції постанови Кабінету Міністрів
України від 21.09.2011 р. № 990)

Нормативи порогових мас небезпечних речовин за категоріями

Номер категорії	Найменування категорії небезпечних речовин	Порогова маса, т		Групи, до яких може бути віднесена речовина відповідної категорії
		1 клас	2 клас	
1	Горючі (займисті) гази	200	50	1, 2
2	Горючі рідини	50000	5000	2
3	Горючі рідини, перегріті під тиском	200	50	1, 2
4	Ініціюючі (первинні) вибухові речовини	50	10	1
5	Бризантні (вторинні) та піротехнічні вибухові речовини	200	50	1
6	Речовини-окисники	200	50	1, 2
7	Високотоксичні речовини	20	5	3
8	Токсичні речовини	200	50	3
9	Речовини, які становлять небезпеку для навколишнього природного середовища (високотоксичні для водних організмів) та/або можуть здійснювати довгостроковий негативний вплив на водне середовище	500	200	3
10	Речовини, які вступають у бурхливу реакцію з водою з виділенням горючих та/або вибухонебезпечних чи токсичних газів	200	50	1, 2, 3

ДОДАТОК Г
Форма ОПН-1

до Порядку ідентифікації та обліку
об'єктів підвищеної небезпеки

Форма ОПН-1

ЗАТВЕРДЖУЮ

(посада, підпис, прізвище, ім'я, по батькові

керівника суб'єкта господарювання)

20 р.

М.П.

ПОВІДОМЛЕННЯ
про результати ідентифікації об'єктів
підвищеної небезпеки

(повна і скорочена назва суб'єкта господарювання)

(форма власності)

(ідентифікаційний код суб'єкта господарювання)

(орган, до сфери управління якого належить суб'єкт господарювання)

(прізвище, ім'я, по батькові та номер телефону керівника суб'єкта господарювання)

(посада, прізвище, ім'я, по батькові, електронна адреса відповідальної особи)

(юридична адреса суб'єкта господарювання)

1 Відомості про потенційно небезпечні об'єкти

Основний вид виконуваних робіт, пов'язаних з небезпечними речовинами.

Перелік основних технологічних процесів, пов'язаних з небезпечними речовинами.

Умови приймання і зберігання сировини.

Умови зберігання та відвантаження продукції.

Перелік основних структурних підрозділів.

Розташування основних структурних підрозділів на майданчику (майданчиках).

Розташування на місцевості та відстань від потенційно небезпечних об'єктів до промислових об'єктів або елементів селитебної території.

2 Перелік потенційно небезпечних об'єктів з небезпечними речовинами, виділених для ідентифікації, у тому числі тих, що ідентифіковані як об'єкти підвищеної небезпеки

Найменування потенційно небезпечного об'єкта, виділеного для ідентифікації, та його склад	Місце розташування потенційно небезпечного об'єкта	Найменування, маса, категорія небезпечної речовини чи групи небезпечних речовин, що використовуються або виготовляються, переробляються, зберігаються чи транспортуються на об'єкті	Найменування або категорія небезпечної речовини чи групи небезпечних речовин, за якими проводилася ідентифікація об'єкта	Результати ідентифікації (належить до об'єктів підвищеної небезпеки відповідного класу, не належить до об'єктів підвищеної небезпеки)

Інших потенційно небезпечних об'єктів та об'єктів підвищеної небезпеки, крім зазначених, не визначено.

3 Маса небезпечних речовин, що знаходяться на потенційно небезпечних об'єктах

Для кожного потенційно небезпечного об'єкта, зазначеного у пункті 2, по кожному виробництву, ділянці, установці, апарату тощо, що входять до його складу, виявлені небезпечні речовини, розрахована маса кожної небезпечної речовини, сумарна маса небезпечних речовин подається у таблиці.

Найменування потенційно небезпечного об'єкта	Найменування виробництва (дільниці, установки, апарата тощо), які входять до складу потенційно небезпечного об'єкта	Найменування небезпечної речовини та її маса, т	Маса індивідуальної небезпечної речовини і маса небезпечної речовини кожної категорії, до якої вона може бути віднесена за нормативами порогових мас										
			Індивідуальна речовина	Номер категорії за нормативами порогових мас									
				1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Усього

4 Перелік нормативно-правових актів, нормативних документів, довідкових та науково-технічних видань, що використовувалися під час проведення ідентифікації.

5 Відомості про організацію, що провела ідентифікацію (заповнюється у разі проведення ідентифікації іншим суб'єктом господарювання).

Повна і скорочена назва.

Юридична адреса.

Ідентифікаційний код суб'єкта господарювання.

Зареєстрований вид діяльності (код згідно з КВЕД).

Звіт склав _____
(посада) (підпис) (ініціали та прізвище)

_____ 20 __р.

ДОДАТОК Д

ДЕКЛАРАЦІЯ відповідності матеріально-технічної бази вимогам законодавства з питань охорони праці

(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 3.02.2021 р. № 77)

Первинна	
Оновлена до декларації реєстраційний номер _____	

Відомості про роботодавця _____
(для юридичної особи: найменування юридичної особи,

місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ, прізвище, ім'я та по батькові керівника, номер телефону,

адреса електронної пошти;

для фізичної особи - підприємця: прізвище, ім'я та по батькові, ким і коли виданий,

місце проживання, реєстраційний номер облікової картки платника

податків, номер телефону, адреса електронної пошти)

Місце виконання робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування)
машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки:

за місцезнаходженням роботодавця _____
(адреса)

та/або за постійним місцезнаходженням об'єкта _____
(адреса)

або за місцем виконання робіт/експлуатації, що змінюється _____,
(регіон, область тощо)

та підстави (за договорами, за контрактами тощо, що зберігаються у роботодавця)

Інформація про наявність договору страхування цивільної відповідальності перед
третіми особами стосовно відшкодування наслідків можливої шкоди (за наявності – у
разі добровільного страхування) відповідно до Закону України «Про страхування»

(за наявності – найменування страхової компанії, строк дії страхового полісу,

номер і дата видавання або «договір не вимагається»)

Я, _____
(прізвище, ім'я та по батькові керівника юридичної особи

або фізичної особи - підприємця)

цією декларацією підтверджую відповідність матеріально-технічної бази та умов праці вимогам законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки під час виконання таких робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування) таких машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки:

(найменування виду робіт підвищеної небезпеки та/або машин, механізмів,

устаткування підвищеної небезпеки, тип або марка (за наявності),

які, виконуються та/або експлуатуються (застосовуються) без отримання відповідного дозволу

Відповідно до статті 13 Закону України «Про охорону праці» проведено аудит охорони праці та вжито заходів до усунення небезпечних і шкідливих для здоров'я виробничих факторів

(номер наказу про проведення аудиту, номер та дата висновку за результатами проведеного аудиту про дотримання вимог законодавства про охорону праці під час виконання заявлених робіт/експлуатації заявлених машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки)

___ 20__ р.

(підпис)

(ініціали та прізвище керівника юридичної особи
або фізичної особи - підприємця)

Декларація зареєстрована у територіальному органі Держпраці
___ 20__ р. № ____.

ДОДАТОК Е

Заява на одержання дозволу на виконання робіт підвищеної небезпеки

Додаток 4
до Порядку
(в редакції постанови Кабінету Міністрів України
від 20.12.2022 р. № 1414)

Керівнику _____
(територіальний орган Держпраці)

(власне ім'я та прізвище)

ЗАЯВА на одержання дозволу

Прошу	видати	дозвіл	на	виконання
(найменування виду робіт підвищеної небезпеки)				
або	експлуатацію		(застосування)	
(найменування машин, механізмів, устаткування)				
підвищеної небезпеки, їх тип або марка (за наявності), їх повний перелік				
за				адресою.
Відомості		про		роботодавця
(для юридичної особи: найменування юридичної особи,				
місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ, прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) керівника,				
номер телефону, адреса електронної пошти;				
для фізичної особи - підприємця: прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності),				
серія (за наявності) і номер паспорта громадянина України, ким і коли виданий, місце проживання,				
реєстраційний номер облікової картки платника податків ¹ , номер телефону, адреса електронної пошти)				

Додаток: висновок експертизи, проведеної _____
(повне найменування
_____ експертної організації)
від _____ 20__ р. № _____ на _____ арк.

(підпис)
_____ 20__ р.

(власне ім'я та прізвище)

У разі подання заяви до територіального органу Держпраці через центри надання адміністративних послуг заповнюється адміністратором

_____	реєстраційний номер заяви _____
(дата надходження заяви)	_____
_____	_____
(підпис)	(власне ім'я та прізвище адміністратора)

Примітка. Реєстраційний номер облікової картки платника податків не зазначається фізичними особами, які через свої релігійні переконання відмовляються від його прийняття та повідомили про це відповідний орган Державної податкової служби і мають відмітку в паспорті.

ДОДАТОК Ж
Дозвіл на виконання робіт підвищеної небезпеки

Державний Герб України

Державна служба з питань праці

(найменування територіального органу (в разі видачі дозволу таким органом))

ДОЗВІЛ

№ _____

Дозволяється

_____ (повне найменування юридичної особи,

_____ місцезнаходження, код згідно з ЄДРПОУ

_____ або прізвище, ім'я та по батькові фізичної особи - підприємця,

_____ серія і номер паспорта, ким і коли виданий, місце проживання,

_____ реєстраційний номер облікової картки платника податків

_____ (у разі потреби - відокремлений підрозділ, який виконуватиме

_____ роботи підвищеної небезпеки або експлуатуватиме (застосовуватиме)

_____ машини, механізми, устаткування підвищеної небезпеки)

виконувати

_____ (найменування виду робіт підвищеної небезпеки, у разі потреби місце їх виконання)

або експлуатувати (застосовувати)

_____ (найменування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, їх тип або марка (за наявності),

_____ дата виготовлення, країна походження,

_____ у разі потреби місце їх експлуатації (застосування)

на підставі

_____ (найменування документів із зазначенням їх реєстраційних даних у дозвільному органі)

за умови дотримання вимог законодавства з питань охорони праці та промислової безпеки під час виконання робіт підвищеної небезпеки та/або експлуатації (застосування) машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки, зазначених у цьому дозволі.

Дозвіл діє з _____ 20__ р. до _____ 20__ р. (у разі виконання робіт підвищеної небезпеки або експлуатації машин, механізмів,

устаткування підвищеної небезпеки) або з _____ 20__ р. (у разі застосування машин, механізмів, устаткування підвищеної небезпеки).

(найменування посади керівника органу, що видав дозвіл)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

МП

_____ 20__ р.

Строк дії дозволу № _____ продовжено до _____ 20__ р.
на підставі

(найменування документа)

(найменування посади керівника органу, що видав дозвіл)

(підпис)

(ініціали та прізвище)

МП

_____ 20__ р.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять і самостійних робіт
з дисципліни
«ЕКСПЕРТИЗА З ОХОРОНИ ПРАЦІ»

Відповідальний за випуск Козодой Н. В.

Редактор Ібрагімова Н. В.

Підписано до друку 04.07.2025 р.
Умовн. друк. арк. 2,25. Тираж . Замовлення № .
Видавець та виготовлювач Український державний університет залізничного
транспорту,
61050, Харків-50, майдан Фейєрбаха, 7.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 6100 від 21.03.2018 р.